

Új dokumentumok 1956-ról

Az Egyesült Államok közelebbi kormány 1956-ban nem volt felkészülve a magyarországihoz hasonló felkelésre – mondotta John C. Cambell, amerikai politológus, a Columbia Egyetem nyugalmazott professzora az 1956-os magyar forradalomról Budapesten rendezett háromnapos nemzetközi tudományos konferencia pénteki ülésén. Az Egyesült Államok politikája és a magyar forradalom című előadásában arról is szólt, hogy az amerikai kormány kezdetben a lengyelországi eseményeket vette mintául, konkrétan a poznańi felkelést, amely simán megoldódott. Később pedig, miután a tévedés kiderült, halogatták a döntést, nem akarták katonai beavatkozással a Szovjetunió haragját kiváltani. Véleménye szerint az amerikai kormány passzivitása azzal is magyarázható, hogy nem volt közvetlen kapcsolatban a budapesti követséggel.

Az eszmecsere előadói arra is rámutattak, az utóbbi időben számos, eddig ismeretlen tény, dokumentum került elő az 1956-os magyar forradalommal kapcsolatban. Hajdú Tibor történész, az MTA Történettudományi Intézetének osztályvezetője előadásában már ezek alapján szólt arról, hogy Hruscsov már jóval az események előtt üzent Titónak, s közölte, hogy Magyarországon, ha erre szükség lesz, minden eszközt bevetnek. Ugyanakkor október 23-án Moszkva hivatalosan azt javasolta, hogy belső erővel a magyar hadsereg verje le a lázadást. De már október 23-án este 6 órakor a budapesti Honvédelmi Minisztériumban Tjyihonov főtanácsadó felhívta Moszkvában Antonov vezéreztetést, és közölte vele, hogy a székesfehérvári gépesített szovjet hadtestet Budapestre rendelte. Antonov ebbe beleegyezett. Egy különös esemény dokumentumára is rábukkant Békés Csaba

történész, az 1956-os intézet tudományos titkára. Eszerint Vorosilov marsall november 13-án táviratot küldött Erzsébet angol királynőnek, amelyben utólagos támogatását próbálja megszerezni a november 4-i akcióhoz. Az ügyből Londonban botrány lett, és erre Moszkva visszakövetelte a táviratot.

A forradalom és demokrácia témakörű vitáit tanulságait összegezve Mécs Imre, országgyűlési képviselő elmondta: az '56-os forradalom új utakat nyitott a közvetlen demokrácia és a képviselői demokrácia, vagyis a parlamentarizmus kérdéseiben is. Ugyanúgy, mint a gazdasági demokráciával kapcsolatban, különös tekintettel a munkástanácsok ez irányú szerepére. A konferencia – hangsúlyozta – fontos tanulságokkal szolgált a mai magyar demokrácia építői számára is. (MTI)

JATE – SZBK szerződés

Közös oktatási intézmény születik

A keretszerződésben – az előzetes tárgyalások eredményeképpen – a tudományegyetem és a biológiai központ kinyilvánítja szándékát egy közös, posztgraduális képzést biztosító intézmény létrehozására. A posztgraduális iskolát egy kura-torium irányítja majd, amelyben az SZBK kutatói a képzésben való részvételük arányában kapnak majd helyet. Dr. Keszthelyi Lajos elmondta, hogy az SZBK-ban már készítettek egy felmérést, amely azt firtatta, hogy a kutatókat mennyire érdekli a JATE-n előadás lehetősége (az ötletnek sikere volt), és ezt a napokban elküldik jövődől partnereiknek.

Az együttműködés legsarkalatosabb pontja ezúttal is a finanszírozás kérdése. A szerződés szerint a képzésre szánt pénzeszegek elosztása is a részvétel arányában fog történni. Az anyagi eszközök

Kicsit felemás helyzetben van Magyarországon a tudományos kutatás, hiszen az egyetemek és a Magyar Tudományos Akadémia kutatóintézetei is kutatói tevékenységet folytatnak, aminek finanszírozása viszont egy forrásból, de nem egy helyről történik. Egyes irányzatok ezt a két kutatási rendszer szembeállításaként, mások finanszírozási „versenyként” élik meg. A József Attila Tudományegyetem és az MTA Szegedi Biológiai Központja a legkézenfekvőbb megoldást választotta: az Universitas célkitűzéseire is kapcsolódva tegnap délután dr. Róna-Tas András, a JATE rektora és dr. Keszthelyi Lajos, az SZBK főigazgatója együttműködési keretszerződést írtak alá.

előteremtése érdekében a két intézmény közös pályázatot készít, amelyet a JATE fog benyújtani a kormányzathoz. Ezzel kapcsolatban dr. Róna-Tas András elmondta, hogy szándékosan beszélt a kormányzatról s nem minisztériumokról (a felsőoktatás jelenleg kilenc minisztérium kezében van), mert megítélése szerint ha az ország vezetése komolyan gondolja a kutatási együtt-

a biológiai központ felszereltségi és laboratóriumi hátterét együttesen hasznosíthatjuk – mondta a rektor.

Az SZBK-ban, bár eddig szerződés nélkül folyt, nem új dolog az egyetemmel való összedolgozás: az elmúlt évben rekordszámú, harminc egyetemi hallgató vett részt a kutatómunkában, közülük hatan tartottak előadást az év végi SZBK-napokon, kettejük pedig külön díjazták is. Dr. Keszthelyi Lajos szerint éppen ez a jövő szempontjából megnyugtató „spontán” együttműködés az alapja a mostani szerződés aláírásának.

A közös posztgraduális oktatási intézmény konkrét szerződési feltételeiben később állapotnak meg, az azonban biztosnak látszik, hogy a tanfolyamok elvégzése után a JATE fog diplomát adni.

PANEK JÓZSEF

Hétfőn

Ismét kárpótlási vita

A kárpótlásról szóló törvényjavaslat részletes vitája is szerepel az Országgyűlés hétfőn kezdődő rendkívüli ülészakájának napirendjén – tájékoztatta az újságírókat pénteken a Parlamentben Szabad György házelnök.

A házbizottság javaslata szerint a képviselők hétfőn előbb néhány törvényjavaslat, illetve önálló indítvány sürgősséggel történő tárgyalásáról döntenek, majd folytatódik a csődtörvény általános

vitája. Várhatóan lezárul az ügyvédségről szóló törvényjavaslat részletes vitája, és még ezen a napon beszámolót hallgatnak meg a képviselők az idei költségvetési folyamatok alakulásáról. Kedden kezdődik a plénumhoz visszakerült kárpótlási törvény ominózus paragrafusainak részletes megvitatása, s várhatóan az esti órákig megalkotja a T. Ház az ügyvédségről szóló törvényjavaslatot. (MTI)

Amerikai támogatás hazai vállalkozóknak

Az Egyesült Államok közelebbi kormány a State University of New York-nak, a New York-i Állami Egyetemnek ítélte a magyarországi magánvállalkozások fejlesztésére irányuló újabb támogatását. Az új összeggel csaknem 2,3 millió dollárt tesz ki az elmúlt egy évben a Mellon, a Pew és más alapítványok, valamint az amerikai kormány által folyósított támogatások teljes summája.

Budapesti tudósítónktól

A New York-i egyetem Magánvállalkozásokat Fejlesztő Központja egy éve működik Budapesten, a Kecskeméti utcában, a terveket e központ valósítja meg. Igazgatója, dr. W. Holstein tegnap, a közgazdasági egyetemen tartott sajtótájékoztatót azt mondta: „Magyarországon égető szükség van a privatizációra. Úgy véljük, hogy megfelelő pénzügyi támogatás mellett képesek vagyunk segítséget nyújtani a magánszektor kialakításához. A támogatás kiterjed az üzleti életre való felkészítésre, a tanácsadásra, a kutatásra és amerikai, nyugat-európai, valamint magyar vállalkozók kapcsolatainak a fejlesztésére.”

Magyarországot a State University of New York (SUNY) azért választotta tevékenységének központjává, mert az ország vezető szerepet

játszik a demokrácia és a piacgazdaság kiépítésében. A SUNY pesti központja kilenc projektben vesz részt: a kisvállalkozók támogatásában, segíti a magyar közép- és nagyvállalatok menedzsereinek képzését, támogatja a középvezető menedzserek oktatását. Vállalja az egyetemi oktatók továbbképzését, részt vesz az egyetemi tantervek kidolgozásában, a nagyközönségnek szóló ismeretterjesztésben, s mint írtuk, kutat és tanácsokat ad külföldi és hazai szakemberek közreműködésével.

A SUNY-hoz 64 főiskola és egyetem tartozik, 27 000 tanszéke, intézete és 500 000 hallgatója van. Ezzel az USA legnagyobb felsőoktatási intézménye. (További információt ad: G. Todd Jagerson, tel: 518-443-5480, USA és a pesti iroda, a Kecskeméti utca 10-12-ben. Tel: 117-84-01.)

Balástyán

Polgármester kerestetik

Másfél hónapja annak, hogy Balástya polgármestere, Rácz Ferenc lemondott tisztségéről. Azóta a jegyző, Kotroczone dr. Szűcs Erzsébet egyedül „viszi” a falu ügyeit. Tőle kértünk információt arról, vajon mikor választják meg az új polgármestert.

– A jövő héten tartunk nyilvános képviselő-testületi ülést, amelyen megalakul a választási és a szavazatszedő bizottság. A pártokon és a

társadalmi szervezeteken kívül természetesen az állampolgárok is állíthatnak jelölteket a polgármesteri poszt betöltésére. Legkevesebb 90 ajánlólapot kell kapnia annak, aki indulni akar. A jövő héten megalakuló választási bizottság dolga lesz, hogy a jelölés menetéről határozzon, kitűzze a szavazás időpontját, és erről értesítse a lakosságot.

Miniszeri számvetés

Kifújhatjuk a levegőt

Kifújhatjuk a levegőt, a magyar gazdaság átvészelte a kilencvenes évet. Ez nagy feyvertény, hiszen tavasszal például egészen közel álltunk a pénzügyi összeomláshoz, mélyponton volt a hitelezők bizalma. Közel egy évbe került, hogy ne blokkokban gondolkodjon Nyugat-Európa és Bulgáriától, Lengyelországtól stb. külön kezelje Magyarországot. Összefoglalva talán úgy jellemezhető 1990, hogy az ideológia még mindig túl erős volt a praktikummal szemben.

Változatlanul hiányzik néhány fontos politikai, illetve technikai törvény, az előbbiekből a kárpótlási, az utóbbiakból a számviteli szükséges kiemelni. A kárpótlási törvény minden volt szocialista országban nehezen halad, nálunk az feltétlenül eredménynek számít, hogy az esetlegesen felbukkanó régi tulajdonos nem az újjal kezd el veszekedni, hanem az állammal. A számviteli törvény sürgősségét az indokolja, hogy a jelenlegi főkönyvekkel nem sokat lehet kezdeni, semmit sem mondanak a külföldi befektetőknek.

Az elmúlt év emberemlékezet óta az első olyan esztendő volt, amikor a költségvetési hiány tervben belül maradt, ráadásul az export is növekedett. Sajnálatos, hogy ezzel egyidejűleg nem sikerült a tűzoltóknak, a pedagógusoknak megfelelő mértékben emelni a bérüket, de a kormány a szavahihetőség megőrzésért tartotta elsődlegesnek. (A korábbi hitelekhez kapcsolódó pénzügyi szigorításokra vonatkozó ígéreteiket csak elvéve sikerült betartani.)

Ez a sztrájkgyanus hét egy kicsit mindenkit megijesztett, felmerült a kérdés, elviseli-e az ország az értékarányos árakat. Gyorsul az

Péntek délutáni ülései, illetve mai algyői programja között előadást, illetve fórumot tartott tegnap este Bod Péter Ákos ipari és kereskedelmi miniszter Szegeden. Nemrég múlt egyéves az új magyar kormány, nem csoda hát, hogy értékeléssel kezdte – 25 percesre tervezett, közel kétszer ennyi ideig tartó – beszámolóját a miniszter.

elszegényedés és az elgazdagodás. Az előbbi magyar specialitása, hogy a középréteg alsó része süllyedt meg, miközben az igazán hátrányos helyzetűek jövedelmi színvonala relatíve nem romlott. Az elgazdagodás új fogalom, s akkor kezdődik, amikor nem arányos felelősségvállalás mellett gyarapodik valaki. Természetesen ebben nemcsak az ügyeskedő, a jövedelmeket kihasználó polgár a hibás, hanem a lehetőségeket megteremtő kormányzat is.

Bántja az emberek igazságérzetét az is, hogy nem a megfelelő helyre jutnak a támogatások, ugyanakkor jellemző ránk a normatív téveszme. Nem igaz például, hogy minden alkalmazottnak ingyen kell szabadságra utazni, inkább a rászoruló mehessen háromszor. A gazdaság legyen normatív! Helytelen az energiaár-emeléshez hasonló mértékű nem célzott támogatás is, hiszen az csak az inflációt gerjeszti.

A kényszer erőn felüli teljesítményre készítette az elmúlt évben a gazdaságot. Összeomlott a kelet-európai, beszűkült a magyar piac, ám egyetlen esztendő alatt 30-40 százalékkal sikerült

növelni a Németországba irányuló exportot. Kilencvenszázalékos az ár-, közel teljes az importliberalizáció, ilyen feltételek mellett nincs akadálya a piacgazdaság megteremtésének.

A miniszeri előadás egy meglehetősen érdekes ellentmondásra is felhívta a figyelmet. Magyarországon rohamléptekkel halad a vállalati decentralizáció, ezrével alakulnak új kisvállalkozások – a kicsi szép, hatékonyabb felkiáltással. Tény, hogy szükség van a háttér-iparra, a kívánatos vállalati méretek azonban nem intézhetők el egyetlen mondatl. A világ, pontosabban Nyugat-Európa az egyesülés közeledtével éppen a cégösszevonásokat erősíti, keresi az optimális üzemméretet, amellyel majd versenyképes lehet 1993 után is. Nálunk ennek az ellenkezője történik, s nagyon nehéz lesz a folyamatot pozitív irányba befolyásolni úgy, hogy az ne minősüljön visszarendeződésnek. A versenyképes méretnél túl nem érdemes aprózódni. A kereskedelem privatizációja során üdvöztető út lehetne például az áruházláncok kialakulása is. Sajnos, ezt a jelenlegi gyakorlat nem támogatja megfelelően.

A privatizáció kapcsán – túl azon, hogy vontatottan halad – elismerte a miniszter, hogy a vagyonügynökségnél megfigyelhető valamiféle szerepvávar: nem tud egyszerre tulajdonosként és privatizációs ügynökségként is viselkedni. A jövőben az is elképzelhető, hogy valamilyen mértékben esetleg a szakmai minisztérium képviselje az államot.

KOVÁCS ANDRÁS

KISORSOLUNK:

olasz és görög utakat,
színes tévét, videomagnót,
számítógépet,
mikrohullámú sütőt,
Moulinex, valamint más
háztartási gépeket és
felszereléseket,
Funai kenyérsütőt,
kerékpárt,
márka szabadidőruhákat,
Philips autórádiót,
Glóshuzatokat,
riasztóberendezést.

SZUPER DM TOMBOLA

CSAK 70000 DB

ÖTVEN PLUSZ EGY NYEREMÉNY

A FŐDÍJ: SZEMÉLYGÉPKOCSI

KAPHATÓ:

a Centrum Áruházban,
Divat Centrumban,
a Nagyáruház Multi Tours
irodájában,
a Tisza-parti Diszkontban,
a Fényszöv üzleteiben,
a Klauzál téri standon.